

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета од 28.06.2012. године, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима за избор у звање РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област ОПШТА ПСИХОЛОГИЈА, на неодређено време. На конкурс објављен 27.06.2012. године у Огласним новинама националне службе "Послови" пријавио се један кандидат - др Гордана Јовановић.

На основу увида у достављену биографију, библиографију и садржај научних радова кандидата, подносимо Изборном већу Филозофског факултета следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Гордана Јовановић рођена је 26. августа 1952. године у Смедереву. На групу за психологију Филозофског факултета у Београду уписала се 1971. године, а дипломирала 1976. године са просечном оценом 9.80 и оценом на дипломском испиту 10.

Постдипломске студије на Филозофском факултету у Београду, на смеру Развојна психологија, уписала је 1976. године, а магистарски рад *Симболизовање и рационалност* одбранила је (са особитим успехом) 1982. године. Рад је објављен као књига под истим насловом 1984. године у Београду. Докторску дисертацију *Фројдова психоанализа и социјална теорија субјекта* одбранила је 1993. године на Филозофском факултету у Београду. Дисертација је прерађена и објављена као књига 1997. године под насловом *Фројд и модерна субјективност*.

Од 1977. до 1987. године радила је као асистент-приправник и асистент за предмет Савремени правци у психологији, на Одељењу за психологију Филозофског факултета у Нишу. Од 1987. до 1996. године радила је као истраживач и научни сарадник у Институту за психологију Филозофског факултета у Београду. У оквиру пројеката из развојне психологије - Развој и социјализација - била је задужена за теоријску разраду антрополошких, епистемолошких и општепсихолошких проблема субјективности и њене социјалне генезе.

Године 1996. изабрана је за доцента за предмет Општа психологија са психологијом личности, а 2001. унапређена је у звање ванредног професора за исти предмет на Филозофском факултету у Београду. Године 2006. реизабрана је у звање ванредног професора. Године 2010. поново је реизабрана у звање ванредног професора.

У оквиру реформисаног студијског програма психологије од школске године 2005-2006. држи нов обавезан курс Квалитативна истраживања. Од школске 2008-2009. године држи и виши курс из Квалитативних истраживања за докторанде, а са колегама клиничким психолозима учествовала је у конципирању, припремању и извођењу курса Квалитативна истраживања у клиничкој психологији (до 2010).

Као нов изборни курс понудила је Културно-историјску психологију на истраживачком модулу на основним студијама и мастер студијама.

Предаје Општу психологију са психологијом личности као изборни предмет студентима II године филозофије

Као стипендиста Фондације Александер фон Хумболт (Alexander von Humboldt) из Бона 1984-1985. и 1989. године била је на стручном усавршавању у СР Немачкој, на Универзитету Јохан Волфганг Гете у Франкфурту, код професора Алфреда Лоренцера (Lorenzer). Истраживачку стипендију добила је за пројекат "Реконструкција психоаналитичког појма субјективности". Иста фондација доделила јој је 2003. године шестомесечну стипендију за студијски боравак на Слободном универзитету у Берлину, код професорке Ирмингард Штојбле (Staeuble), за истраживачки пројекат "Психологија између либерализма и комунитаризма". Британско психолошко друштво доделило јој 1999. стипендију за студијски боравак на британским универзитетима. Током боравка у Великој Британији одржала је 10 предавања по позиву на шест универзитета (Bolton Institute, Bolton; The Manchester Metropolitan University, Manchester; University of Bradford, Bradford; The University College of Rippon and York St. John, York; University of Sheffield, Sheffield; Sheffield Hallam University, Sheffield).

Уз подршку ТЕМПУС програма 2004. године била је на студијском боравку на универзитету у Салцбургу (Salzburg).

Аутор је три књиге, више чланака у часописима са SSCI листе, десетак поглавља у водећим међународним зборницима на енглеском и немачком језику, укључујући и издања најпознатијих издавача (SAGE, Springer), укупно преко тридесет прилога углавном у међународним зборницима. Одржала је 14 предавања по позиву на иностраним универзитетима. Учествовала је на бројним међународним научним скуповима скупова више међународних асоцијација, на светским и европским конгресима психологије, теоријске психологије, историје хуманистичких наука, семиотике, психоисторије, квалитативних истраживања.. Рецензирала је радове за међународне часописе *History of Psychology*, *Feminism and Psychology*, *European Journal of Psychology of Education*.

Говори и пише на немачком и енглеском језику, а служи се руским и француским.

Поред наставног и научног рада бави се и превођењем са немачког језика (са којег је превела две научне књиге и више чланака) .

2. НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Објављени радови

Као што се из приложене библиографије може видети, библиографија објављених радова др Гордане Јовановић садржи 130 јединица. Гордана Јовановић је до сада објавила укупно 3 монографије, 29 поглавља у монографијама, 16 чланака у научним часописима и 75 саопштења на научним скуповима, при чему су сви објављени радови и саопштења самостални. Радове објављује на српском, енглеском и немачком језику, а неки радови су објављени у водећим међународним часописима и код најеминентнијих издавача (SAGE, Springer).

У периоду од првог избора у звање ванредног професора (2001) објавила је **23** рада (једну монографију, 16 поглавља у монографијама и 6 чланака) и имала 40 саопштења на научним скуповима), од чега у последњих пет година - **13** радова и 23 саопштења.

Квантитативно изражено преко Р бодова, др Гордана Јовановић је у периоду од првог избора у звање ванредног професора (2001. године) постигла следеће научне резултате.

Укупно за све радове из категорија P10, P20, P30, P50 и P62: **55 бодова** (услов за стицање звања је 26,67 бодова), без категорија P62 и P30: **55 бодова** (услов је 13,33 бода), а за радове из категорија P63-66 и P70: **13,3 бода** (услов је 4,67 бодова).

У последњих пет година, за све радове из категорија P10, P20, P30, P50 и P62: 31 бод, без категорија P62 и P30: 31 бодова, а за радове из категорија P63-66 и P70: 7,8 бода. Дакле, у оба временска периода и у свим категоријама научних радова др Гордана Јовановић је испунила захтеве који су предвиђени Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду.

Учешће на пројектима

Била је сарадник на више пројеката Института за психологију које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије. У периоду 2006 – 2010. године ангажована је као истраживач на пројекту "Психолошки проблеми у контексту друштвених промена" Института за психологију Филозофског факултета у Београду.

Сарадник је на актуелном пројекту Института за психологију и на пројекту «Логичко-методолошки основи метафизике и науке» Института за филозофију Филозофског факултета у Београду.

Учешће на скуповима и предавања по позиву

Проф. Јовановић је, после избора у звање ванредног професора, учествовала на четрдесетак научних скупова. Била је пленарни предавач на два национална научна скупа.

На позив Слободног универзитета у Берлину (Freie Universität Berlin) фебруара 2003. одржала је предавање "Liberalistische und kommunitaristische Herausforderungen an Geschlechterarrangements".

Јануара 2007. одржала је предавање по позиву „Psychoanalyse als Kulturwissenschaft“ на Универзитету примењених наука у Грацу.

На позив Универзитета у Брауншвајгу (TU Braunschweig) одржала је јуна 2009. два предавања: „Psychologie in Serbien“ и „Qualitative und quantitative Forschung in sozialgeschichtlicher Perspektive“.

Позвана је као пленарни предавач на међународну научну конференцију Marxism and Psychology, која је одржана августа 2010. године на University of Prince Edward Island (Канада).

Шири научни и стручни ангажман

Проф. Гордана Јовановић је члан више угледних међународних научних асоцијација. Члан је више међународних научних асоцијација: European Society for the History of the Human Sciences (ESHHS) од 1989, International Association for Semiotic Studies (IASS, члан Извршног одбора), Deutsche Gesellschaft für Psychohistorie und politische Psychologie (Heidelberg), International Network of Engineers and Scientists for Global Responsibility (INES, члан Савета и Извршног одбора, од 2007. до 2010. потпредседница). Од 2009. члан је (profaffiliate) секције History of Psychology, Division 26 of the American Psychological Association, а од 2011. секције Evaluation, Measurement (Group Qualitative

Inquiry) Division 5 American Psychological Association. Члан је Society for Qualitative Inquiry in Psychology.

Била је члан Комисије за друштвене науке Министарства за науку Републике Србије (2004-2007).

Др Јовановић је била председница Програмског и Организационог одбора међународне научне конференције, са учесницима из 17 земаља, међу којима је био и добитник Нобелове награде проф. Richard Ernst, октобра 2010. у Београду и 30th Annual Conference of the European Society for the History of the Human Sciences, која је јула 2011. године одржана на Филозофском факултету у Београду.

Рецензирала је радове за међународне часописе са SSCI листе *History of Psychology*, *Feminism and Psychology*, као и за *Зборник Института за педагошка истраживања и Психолошка истраживања*.

Наставно педагошки рад

Гордана Јовановић је ангажована у настави на сва три нивоа студија: основним, мастер и докторским студијама.

Од 2006. у оквиру реформисаног студијског програма наставила је да предаје **Општу психологију са психологијом личности** на студијској групи за филозофију, по новом програму двосеместралног курса.

У оквиру реформисаног студијског програма психологије од школске 2005-2006. држи нов обавезан курс **Квалитативна истраживања**. Тиме се студентима психологије на Филозофском факултету у Београду први пут пружа могућност да се упознају са овом релативно новом истраживачком облашћу која се убрзано развија и постаје све подстицајнија и у теоријском и у методолошком смислу. Гордана Јовановић је припремила програм за Квалитативна истраживања на основним студијама психологије узимајући у обзир различите приступе континенталне, пре свега немачке, и англосаксонске интелектуалне традиције. Такође је припремила програм за Квалитативна истраживања на докторским студијама психологије, који се изводи од школске 2008-2009. године. Са колегама клиничким психолозима припремила је и учествује у извођењу наставе из Квалитативних истраживања на мастер-студијама из клиничке психологије.

Гордана Јовановић је припремила још један нов курс за студијски програм психологије. Курс из **Културно-историјске психологије** конципиран је као синтеза културалне и историјске психологије, које су се досад биле прилично занемарене, а уз то су сматране одвојеним дисциплинама. Утолико је понуђен програм једна оригинална психолошка концепција.

С обзиром на то да су и квалитативна истраживања и културно-историјска психологија нове области у нашој средини, разумљиво је да су извори и литература како за наставу тако и за усавршавање наставника веома оскудни. Гордана Јовановић је и у таквим условима успела да припреми збирке текстова за све нове курсеве и учини их лако доступним студентима.

Гордана Јовановић редовно и активно учествује у раду Већа факултета и Одељења, и активно се ангажује у радним групама и комисијама факултета. Она је представница Одељења за психологију у Интердисциплинарној катедри за антропологију (за постдипломске студије), члан је Комисије за библиотеке, члан је Етичке комисије Одељења за психологију (проширен Одбор за етичка питања Друштва психолога Србије),

била је члан Комисије за категоризацију Одељења за психологију 2009-2010 и члан Комисије за друштвене науке при Министарству науке Републике Србије (2003-2007).

Развоју наставно-научног рада на факултету проф. Јовановић доприноси и бројним контактима са колегама из иностранства и чланством у бројним научним организацијама.

Гордана Јовановић озбиљно приступа својим наставним обавезама, настојећи да квалитетно припреми своја предавања и објективно оцени студентске предиспитне и испитне обавезе. У раду са студентима подстиче критичко мишљење, интегративни приступ, интердисциплинарна повезивања, усвајање академских вредности, стицање академских вештина и самопоуздања за самосталан рад. Студенте на вишим нивоима студија, пре свега докторанде (тренутно је ментор три докторанда, од којих би један требало да заврши дисертацију у јулу ове године), укључује у научну размену, кроз организовање и учешће на међународним конференцијама, семинарима у иностранству, посредовање у успостављању контаката са институцијама и колегама на другим факултетима и на иностраним универзитетима.

Студенти су, у поступку вредновања, педагошки рад проф. др Гордане Јовановић у последње три године оценили просечном оценом изнад 4.

3. ПРИКАЗИ ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА У ПЕРИОДУ ОД ПОСЛЕДЊЕГ ИЗБОРА

Заједничку нит радова др Гордане Јовановић чини сагледавање психологије као научне дисциплине обликоване историјским и социјално-културним условима у којима је настајала, и анализа психолошких концепата, теорија и методолошких оруђа у ширем контексту у којем су темељи психологије нераскидиво повезани са другим научним дисциплинама а пре свега са филозофским сагледавањем човека и света. Указујујући на ограничења и стрампутице позитивистичког приступа и површног самоодређења психолога и недовољног промишљања епистемологије садржане у властитој методологији, ауторка изграђује један синтетички приступ психолошким идејама и методологији који води рачуна не само о широј историјској перспективи већ и о функцији психологије као практичне делатности у савременом друштву. Ради бољег увида у основне идеје и квалитет ауторкиних радова, укратко ћемо приказати неке од скорашњих радова.

Монографија **„Интерпретативни светови психологије“** („Плато“, Београд, 2012.) представља теоријску расправу обима 248 страница организованих у 8 тематских целина. Кључна идеја студије садржана је у уверењу да је за концептуализацију психичког живота неопходно узети у обзир историјске социјално-културне услове њиховог настанка и функционисања. Изабравши хеуристички најплодније историјске периоде, проблеме или ауторе који се схватају као оснивачи, дакле утемељивачи новог, професорка Јовановић полази од очекивања да би ова студија могла понудити материјал и аргументе за једну алтернативну историју психологије у односу на њен историографски изграђен главни ток. Један од циљева студије дефинисан је као прилог разумевању психологије као интерпретативне науке. У интерпретативном дискурсу психологија је схваћена као симболичка форма која на специфичан начин конструише и означава човеково искуство и деловање, а процесе конструкције и означавања подвргава методској дисциплини и легитимацији.

Из анализе идеја у антици, ренесанси, модерни и постмодерни, ауторка поставља два епистемолошка захтева науци о човеку и друштву: нужно је превазилажење индивидуалистичке епистемологије, и нужно је, уместо фигуре индивидуалног субјекта сазнања, увести социјални, саморефлексивни субјект сазнања. Упозоравајући да је психологија постала фрагментисанија него икад, да се у њој некритички примењују методе природних наука често непримерене природи менталних процеса, и да се у њој потискују идеје о социјалном човеку и социјалној природи његових функција, ауторка истиче да постављање великих питања о разумевању, смислу, људској природи и обликовању духа историјом и културом представљају пут ка оздрављењу психологије.

У овој студији колегиница Јовановић не само што је показала изванредну обавештеност из области филозофије и психологије, већ је испољила и изванредну осетљивост за друштвену функцију психологије у савременом свету па и у нашем друштву.

У раду **“Communication and The Construction of the General”** објављеном 2006. година у истакнутом међународном зборнику S. Petrilli (Ed.), *Comunicazione, interpretazione, traduzione*, предмет анализе је комуникација која се последњих деценија двадесетог века нуди као нова експланаторна парадигма за многа искуства и појаве који су раније описивани у терминима ентитета и структура. Феноменолошку анализу комуникације треба, по мишљењу ауторке, продубити анализом логичко-когнитивних претпоставки за остваривање комуникације. Комуникација подразумева способност превазилажења партикуларног, постављања на позицију другог и прихватање општих критеријума важења као услова споразумевања, а комуникативни обрт се, парадоксално, дешава у доба постмодерне која одбацује сваки захтев за општим, универзалним и декларише се као заговорник партикуларног, локалног, привременог. Ауторка сматра да ова унутрашња противречност постмодерног става има озбиљне теоријске последице по теоријски статус комуникативне парадигме, без обзира на то што је комуникација реторички фаворизована управо у постмодерни.

У монографској студији **„Социјална епистемологија квалитативних истраживања“** објављеној 2008. године у националном зборнику Д. Стојнов (ур.), *Метатеоријске основе квалитативних истраживања*, Београд: Zepher Bookworld, постављен је задатак епистемолошког утемељења квалитативних истраживања на основу историјске реконструкције преображаја индивидуалистичке епистемологије у социјалну. Класичне епистемолошке теорије подразумевају индивидуални епистемички субјект који сазнање генерише из посматрачког односа према свету (и себи). Увођењем *animal symbolicum*-а у епистемологију започиње превазилажење епистемолошког индивидуализма и развијање социјалне епистемологије као програма рефлексije социјално-историјских услова конституисања и важења знања и замене индивидуалног субјекта заједницом епистемичких субјеката чији су сви односи према природном, социјалном и субјективном свету језички посредовани. На основу овакве историјске реконструкције епистемологије коју ауторка изводи могуће је, по њеном мишљењу, боље епистемолошко утемељење основних постулата квалитативне истраживачке парадигме (релациона онтологија, херменеутички модус, текст као примарни извор).

У раду **„Psychology in Postmodern Settings: Theoretical and Practical Challenges“** објављеном у истакнутом међународном часопису *International Journal of Psychology*, 2008, Vol. 43 (3-4), испитују се теоријски и практични изазови којима је психологија изложена у постмодерним условима. Имајући у виду да је психологија темељно модерно постигнуће (њена социјална генеза обухвата епохални оквир модерне и њене основне структуре –

аутономна индивидуа, социјални поредак схваћен као асоцијација слободних индивидуа, природа подвргнута све већој контроли) и узимајући у обзир постмодерно довођење у питање основних поставки модерне (аутономна рационална индивидуа, универзалистички захтеви за важењем, вера у напредак) намеће се питање какве последице ове промене имају за психолошке теорије и праксу.

Рад „**Bindung Zwischen 'Gemeinschaft' und 'Gesellschaft': Wandlungen Der Sozialen Konstruktionen**“ објављен је у међународном часопису *Jahrbuch für Psychohistorische Forschung* (Heidelberg) , 2008, Vol. 9, p. 193-211. Ослањајући се на деведесетих година прошлог века поново оживљену дебату о једном од најпознатијих социолошких појмовних парова «Gemeinschaft» (заједница) и «Gesellschaft» (друштво) предложено је проширење дискусије увођењем диференцираније позиције теорије субјекта, и то у историјској перспективи. Са нововековним образовањем друштва као преовлађујућег «начина посматрања» и живота постулиран је као пандан аутономан рационално делујући индивидуум чиме је успостављена и непремостива дихотомија индивидуум-друштво. Појам «Bindung» (везаност) схваћен је као развојнопсихолошка корекција индивидуалистичко-когнитивистичког појма индивидуе. С обзиром на савремене тенденције јачања фундаментализма заједнице (најчешће, али не нужно само религиозне) и истовременог опадања етоса друштва (приватизовање друштвеног, чак до тираније приватности у јавном животу) указује се на ограничене социјалнотеоријске домете субјекта заснованог на везивању.

У раду „**Historizing Epistemology in Psychology**“ објављеном 2010. године у међународном часопису *Integrative Psychological and Behavioral Science*, ауторка се залаже за социјално-историјско контекстуализовање епистемологије, насупрот преовлађујућим интерналистичким приступима. Конфликт између психометријског методолошког оквира и особености људског искуства саопштаваног у психотерапијском контексту, који је навео је Михаела Шварца (Schwartz) да постави питање да ли је психологија заснована на методолошкој грешци, послужио је као хеуристичко оруђе за реконструкцију ране историје психологије која сведочи о сличним епистемолошким конфликтима, мада су у доминантној психолошкој историографији увелико заборављене алтернативне концепције и њихови драгоцени увиди у сложеност психичких појава. Зарад превазилажења историјске амнезије у психологији потребно је анализирати социјално-историјске контексте који су обликовали одређене епистемолошке изборе у психологији. Насупрот раздвајању епистемологије и историје, чиме се оснажује индивидуализам и натурализам ауторка се залаже за историзовање епистемологије и историјску психологију.

4. УКУПНА ОЦЕНА НАСТАВНО-НАУЧНОГ РАДА И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Проф. Гордана Јовановић је током свог дугогодишњег и плодног научно-истраживачког рада дала значајан допринос бољем разумевању психологије као науке и друштвене праксе, допринос који је препознат и уважен не само у домаћој већ и у међународној научној заједници. Објављивала је радове на српском, немачком и енглеском језику, неке од њих у водећим међународним часописима и код најеминентнијих издавача (SAGE, Springer). Од избора у звање ванредног професора објавила је једну монографију, 16 поглавља у монографијама, 6 чланака у научним часописима и имала 40 излагања на међународним и домаћим скуповима.

Што се тиче квантитативног исказивања научних резултата преко Р бодова, колегиница Јовановић је за више него дупло премашила критеријуме за стицање звања редовног професора на Универзитету у Београду, сакупивши од избора у последње звање укупно 68,3 бода (услов је 31,34 бода). При том су испоштовани додатни критеријуми који се односе на структуру и временску динамику радова.

Педагошки рад проф. Јовановић карактерише се константним залагањем да примењује савремене наставне методе, подстиче код студената критичко мишљење, самосталан рад и интердисциплинарна повезивања, а о квалитету њеног педагошког рада говоре и високе оцене студената приликом евалуације наставе.

На основу квантитативних и квалитативних показатеља њене научне, стручне и педагошке компетентности, остварених у периоду од избора у звање ванредног професора, може се закључити да др Гордана Јовановић својим досадашњим научно-истраживачким, педагошким и стручним радом испуњава све услове за избор у звање редовног професора прописане Законом о високом образовању, Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду и Статутом Филозофског факултета.

Комисија зато **предлаже Изборном већу Филозофског факултета да др Гордану Јовановић изабере у звање РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област ОПШТА ПСИХОЛОГИЈА .**

Београд, 24.08.2012

Чланови комисије:

Проф. др Драган Попадић, редовни професор
Филозофског факултета у Београду

др Сулејман Хрњица, редовни професор у пензији

Проф. др Жарко Требјешанин, редовни професор
Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду